

Yttrande över remiss från Miljödepartementet om utkast till rapport om hur Sverige genomför Århuskonventionen (M2020/00428)

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har tagit del av utkastet till rapport M2020/00428 avseende Sveriges genomförande av UNECE:s konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (den s.k. Århuskonventionen).

Rapporten bygger på ett antal frågor som varje deltagande part (nation) besvarar avseende genomförandet av bestämmelserna i konventionen. Nedan beskrivs övergripande SLU:s arbete kopplat till dessa frågor, följt av specifika synpunkter på rapporten.

Bakgrund

SLU arbetar, såväl nationellt som internationellt, för att främja kunskapsutveckling, tillgång till miljöinformation, samt utbildning och medvetenhet i miljöfrågor. Detta sker genom utbildning, forskning samt fortlöpande miljöanalys (insamling och bearbetning och analys av information (data) om tillståndet i miljön).

Vid sidan av vad som stipuleras via svensk lagstiftning har SLU en tydlig ambition att öppet tillgängliggöra miljöinformation. SLU är en av de myndigheter som har undertecknat strategi för miljödatahantering som eftersträvar att miljödata ska vara välkända samt enkla att hitta och förstå (länk:

<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Oppna-data/Strategi-for-miljodatahantering/>). För att i högre grad bidra till samhällets miljöarbete har SLU antagit ett internt miljömål för att öka användningen av data som genereras inom SLU:s fortlöpande miljöanalys. Målet innebär att åtminstone 90 % av alla verksamheter som deltar i SLU:s kvalitetsarbete för miljödatahantering senast vid utgången av 2025

tillhandhåller öppna data på internet enligt gällande kvalitetsguide för SLU:s miljödatahantering. Mer information kring detta finns på följande webbsida:

<https://internt.slu.se/stod-service/fortlopande-miljoanalys/verksamhetsstod/ingangssida/kvalitetsarbete/>

SLU har i sin roll som universitet med tydlig hållbarhetsprofil även en viktig roll i främjandet av kunskapsutveckling, utbildning och medvetenhet i miljöfrågor, genom utbildning och forskning. För att se hur SLU:s forskningspublikationer kopplar till de FN:s globala hållbarhetsmål (SDG:s) har SLU utvecklat webbverktyg, där SLU-publikationer kopplade till enskilda hållbarhetsmål (SDG:s) listas. I verktyget redovisas hur stor del av publikationerna som är öppet tillgängliga ("open access"). Vidare presenteras även så kallade altmetriska data, som beskriver publikationernas genomslag i samhället, i form av exempelvis omnämmande på sociala medier och referenser på Wikipedia samt i patent och policy-dokument. Mer information finns på följande webbadress:

<https://www.slu.se/samverkan/internationellt/slu-global/agenda-2030/test-agenda20302/>

SLU har under hösten 2020 beslutat om en ny strategisk inriktning för perioden 2021 – 2025. I strategins generella målbild anges att SLU ska verka för att vetenskapliga resultat och data blir kända och nyttjas i samhället, på kort eller lång sikt, vilket faller väl i linje med Århuskonventionens inriktning.

SLU bedriver också ett arbete med medborgarforskning där interaktionen mellan universitet och omgivande samhälle stärks. Detta sker genom olika verksamheter och projekt, däribland inrapportering av olika former av data, bland annat via Artportalen. Mer om SLU:s medborgarforskning finns att läsa om på SLU:s webb:

<https://www.slu.se/miljoanalys/rapportera-naturobservation/>

Specifika synpunkter

På sid 6, tredje stycket, anges att SLU har mer än 30 utbildningsprogram med hållbarhetsaspekter som en tydlig del av programmens profil och en omfattande forskning inom miljöområdet. SLU ser att det är svårt att göra en så tydlig bedömning av det exakta antalet utbildningsprogram med hållbarhetsaspekter i universitetets programutbud, då det i alla SLU:s utbildningsprogram på grundnivå och avancerad nivå finns ett starkt hållbarhetsfokus. SLU:s programutbud utvecklas även över tid och under 2021 startas bland annat en politices kandidatexamen inom hållbar utveckling samt ett tvärvetenskapligt masterprogram, Food and landscapes, med tydliga hållbarhetsperspektiv. De internationella dimensionerna i hållbarhetsarbetet är även en viktig del i SLU:s arbete, där det bland annat under 2020 startades en internationell doktorandkurs med fokus på hållbarhet inom ramen för det SLU-ledda universitetsnätverket Global Challenges University Alliance 2030. SLU föreslår att angivelsen "mer än 30

utbildningsprogram” stryks ur rapporten och ersätts med information att hållbarhetsaspekter är viktiga och beaktas i hela SLU:s programutbud.

På sid 27, första stycket, anges att geodataportalen är Sveriges koppling till den europeiska geodataportalen. Strategin utgör även en koppling till den europeiska dataportalen:

<https://www.europeandataportal.eu/data/datasets?>

SLU tillgängliggör data via geodataportalen bland annat genom Inspiredirektivet (skogliga data från Riksskogstaxeringen).

På sid 27, fjärde stycket, beskrivs den gemensamma strategin för miljödatahantering. SLU ingår i förvaltningsgruppen för denna strategi.

På sid 28, andra stycket, avseende Artportalen. Vid sidan av att tillhandahålla data tillhandahåller Artportalen också API:er för att tillgängliggöra data och databastjänster för rapportering, sökning och hantering av artobservationer.

På sid 28, femte stycket, bör även följande webbtjänster från SLU inkluderas:

- Miljödata MVM, en webbtjänst med mark-, vatten- och miljödata:
<https://miljodata.slu.se/MVM/>
- Institutionen för akvatiska resursers databaser om fisk och fiske:
<https://www.slu.se/institutioner/akvatiska-resurser/databaser/>

På sid 28, sjätte stycket, anges att det via riksskogstaxeringen vid SLU produceras officiell statistik över skogarnas tillstånd och förändringar som tillgängliggörs digitalt på flera olika sätt. All data från riksskogstaxeringen är inte officiell statistik, varför en mer korrekt beskrivning skulle vara att *Riksskogstaxeringen vid SLU producerar information om tillstånd och förändringar i Sveriges skogar och är en del av Sveriges officiella statistik.*

På sid 28, sista stycket, anges de årliga rapporterna i serien Skogsdata. Dessa finns digitalt tillgängliga på följande adress:

<https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/riksskogstaxeringen/statistik-om-skog/skogsdata/>

På sid 28, sista stycket, skulle även en länk kunna tilläggas till SLU:s samlingssida för statistik, art- och miljödata:

<https://www.slu.se/miljoanalys/statistik-och-miljodata/>

På sid 29, sista stycket, föreslår SLU en alternativ formulering för den tredje meningens enligt följande:

19 organisationer har signerat den avsiktsförklaring som uttrycker att man har för avsikt att strategin ska vägleda den egna organisationen i arbetet med miljödata. Strategin är en del av SMI (Smart miljöinformation-Miljöinformationsrådet) där Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelserna, Skogsstyrelsen och SLU ingår i förvaltningsgruppen.

Länk:

<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Oppna-data/Strategi-for-miljodatahantering/>

På sid 29, sista stycket, föreslår SLU en alternativ formulering för den fjärde meningen enligt följande:

Miljödata ska vara välkända, enkla att hitta och förstå, ha en tydlig förvaltning mm, i enlighet med strategins 10 riktlinjer:

<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Oppna-data/Strategi-for-miljodatahantering/>

Sid 32, andra stycket, andra meningen. Hänvisning sker till Statens lantbruksuniversitet. Detta bör ändras till Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).

Sid 32, andra stycket, sista meningen. Utöver skoglig statistik finns det även, via den angivna länken, information och data från de datavärdskap som SLU förvaltar på uppdrag av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

På sid 37, avseende hinder som uppstått vid genomförandet av artikel 5, vill SLU lyfta att vid sidan av format på elektroniska dokument (dataformat) så utgör även beskrivande information (metadata) och metadataprofiler/standarder en utmaning, såväl för de som tillgängliggör miljöinformation som för de som konsumerar den.

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av vicerektor för internationella relationer Ylva Hillbur efter föredragning av utredare vid planeringsavdelningen Kalle Mälson. Innehåll i svaret har även utarbetats av koordinator vid SLU DCU (Data Creation Unit), Mikaela Asplund, samt miljöanalyssekreterare vid planeringsavdelningen, Ann-Sofie Morén.

Ylva Hillbur

Kalle Mälson